

Historische Kring

Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 18 nr. 1 maart 2001

Driepas

COLOFON

DRIEPAS

verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo
verschijnt drie à vier maal per jaar. Losse nummers f 5,--.

Redactie

W.F.W.M. van Heugten

Th.M.J. Jonker

M.M. Rebholz

Bestuur Historische Kring

H.J.Th. Derksen, penningmeester (Duiven)

A.H.E. Janssen (Groessen)

K. de Jong-de Baan (Duiven)

Th.M.J. Jonker, secretaris (Loo)

Th. Leicher (Duiven)

J.F.H. te Witt, vice-voorzitter (Groessen)

Secretariaat: postbus 212, 6920 AE DUIVEN

Rabobank Duiven, rek.nr. 31.54.07.484

Postbank, rek.nr. 49.23.697

t.n.v. penningmeester Historische Kring, Duiven.

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost f 25,-- per jaar;

het partner- of gezinslidmaatschap f 10,-- per jaar.

Een abonnement op alleen DRIEPAS kost f 12,50 per jaar.

Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven en Zevenaar betalen f 7,50 extra als bijdrage in de verzend- en portokosten.

Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk vóór 1 december van het lopende jaar.

Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming vooraf en zonder bronvermelding.

ISSN: 0921-5549

INHOUD

<i>De nalatenschap van Johannes Gerritsen</i> <i>F.J.M. Staring</i>	2
<i>Missionaris in Palestina</i> <i>J.F.H. te Witt</i>	5
<i>Schenking</i> <i>redactie</i>	11
<i>Gedachtenis aan architect A.TH.J. Boss</i> <i>redactie</i>	12
<i>Over de gaarden</i> <i>W.F.W.M. van Heugten</i>	13
<i>Boerenbond Loo</i>	15
<i>Verenigingsnieuws</i>	16

De achttiende jaargang met enkele vernieuwingen, waarvan we hopen dat het ook als verbeteringen wordt ervaren. Het meest zal opvallen, dat we een nieuwe *broodletter* gebruiken, de Bodini, en dat we terwille van de leesbaarheid de tekst in twee kolommen presenteren. Wij horen graag wat u er van denkt.

Een flink deel van het verenigingsnieuws is bedoeld als voorbereiding op de jaarvergadering van 15 maart 2001. Graag uw attentie voor de aankondiging van een lezing op 10 maart (p. 20).

De redactie.

DE NALATENSCHAP VAN JOHANNES GERRITSEN PASTOOR TE DUIVEN

Op 24 mei 1843 overleed in Duiven Johannes Gerritsen, Rooms Katholiek priester en pastoor van Duiven. Hij was 70 jaar oud en geboren te Ressen in de gemeente Bemmelen. Hij was 25 jaar pastoor van Duiven geweest. Daarnaast had hij vanaf 1816 de functie van aartspriester in Gelderland bekleed.

Op 28 maart 1843 had pastoor Gerritsen, *ziekelyk van lichaam*, aan de Arnhemse notaris Johannes Kolfschoten zijn testament opgegeven. Enkele weken later herriep hij bij dezelfde notaris zijn vorig testament en liet een nieuw opstellen. De teksten van beide zijn vrijwel hetzelfde, alleen dat van 23 april 1843 bevat een *zinsnede meer*. Zijn huishoudster had hij de eerste keer niet bedacht en - beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald - kende hij haar alsnog een legaat toe. De kern van beide testamenten handelt over de schenking van enkele perceeltjes grond bij de kerk van

Duiven. Verder zijn er legaten aan zijn broers en zusters. Tot uitvoerder van zijn testament benoemde pastoor Gerritsen zijn collega Gerhard Mulder, pastoor van Oud-Zevenaar.

In het testament is sprake van twee verscheidene aankopen door pastoor Gerritsen. In de situatie van nu is een gedeelte daarvan het huidige Remigiusplein in Duiven en op het overige staan diverse panden als onderdeel van het tegenwoordige winkelcentrum De Elshof. Dat laatste had volgens de bepalingen van het testament van pastoor Gerritsen nooit mogen gebeuren.

De eerste aankoop betrof een kampje bouwland de Geer genaamd, ongeveer 54 roeden groot. Op de kadastrale kaart van Duiven zijn dat de percelen E 118 en 119. Pastoor Gerritsen had de grond op 29 januari 1829 gekocht van Johanna Peelen, weduwe van Hendrik Kersten te Zevenaar. Het land behoorde bij

het huis no. 8 met achterhuis, schuur, erf en tuin, gelegen aan de *Postweg* vlak bij de kerk in Duiven, dat toen in zijn geheel door pastoor Gerritsen werd aangekocht. Johanna Peelen bezat dat geheel sedert 1818 na

boedelscheiding met haar broer Hendrik Peelen. Oorspronkelijk was er ook nog sprake van een rosmolenhuisje bij het huis. Het pand met toebehoren blijkt later op naam te staan van de Kosterij in Duiven.

*Een deel van de kadastrale kaart met de gearceerde percelen E 118-119 en E 121-122
(archief gemeente Duiven)*

De tweede aankoop gaat over twee naast elkaar gelegen perceeltjes bouwland, door een kerkpad van elkaar gescheiden en genaamd de Geer of de Droo. Het ene was groot 3 roeden 50 ellen en het andere 32 roeden 80 ellen, kadastraal Duiven E 121 en 122. Pastoor Gerritsen had dit op 7 maart 1835 gekocht van Willem Bloemers, notaris in Doesburg, die het van zijn ouders had geërfd.

In verband met het successie-recht werden beide onderdelen op totaal 400 gulden waard geschat. Samen met een hypotheek van 2000 gulden tegen 3% ten laste van het kerkbestuur in Duiven vermaakte pastoor Gerritsen de genoemde perceeltjes grond aan de Duivense Diaconie (de Armen van Duiven). Hij verbond daar wel enkele voorwaarden aan. De eerste en meest opvallende voorwaarde was, dat op het land nooit huizen of ander *getimmerten* mochten worden gebouwd. Voorts kon de pachter van de grond levenslang zijn

pacht behouden voor de jaarlijkse som van 20 gulden en uit de totale opbrengsten van de legaten moesten na zijn dood tot zijn intentie jaarlijks heilige missen worden gelezen.

De gedane schenking aan de „Armen van Duiven” werd goedgekeurd bij besluit van de koning d.d. 18 september 1843. In de vervolgstukken aangaande de eigendommen van het parochieel Armbestuur komt de bepalingen uit het testament regelmatig terug, behalve de eerste over het nooit mogen bouwen van huizen of ander *getimmerten* op die grond. De voorwaarden over de te lezen heilige missen werd door de toenmalige aartsbisschop van Utrecht d.d. 20 maart 1929 aangepast aan de financiële maatstaven van die tijd. Het werd in 1948 nog eens verlengd. Tegenwoordig zijn dergelijke „eeuwigdurende” fundaties geen praktijk meer.

F.J.M. Staring, Zevenaar

Bronnen:

Notarieel Archief, GA Arnhem;
Kadastrale Registers, GA Duiven;
Archief Remigiusparochie Duiven

MISSIONARIS IN PALESTINA

Een 'vergeten' priesterzoon uit Groessen

Een aantal mensen in Groessen zal, na enig nadenken, nog wel namen kunnen noemen van vroegere plaatsgenoten die ooit kozen voor het priesterschap en die na hun wijding begonnen aan hun taak als parochiegeestelijke, kloosterling of (missie-)pater in binnen- en buitenland.

De kans dat daarbij ook de naam Theo Maat zal vallen, is echter niet groot.

De verklaring daarvoor zal gezocht moeten worden in het feit dat Theo al jong Groessen verliet voor zijn studies in achtereenvolgens België en Palestina, en dat de tweede helft van zijn studietijd grotendeels samenviel met de Eerste Wereldoorlog. Mede daardoor zal de communicatie tussen hem en het Groessense „thuisfront” al die jaren zeer gebrekkig zijn geweest.

Wie was Theo Maat?

Theodorus Lambertus Maat werd

op 15 april 1892 te Herwen geboren als eerste kind in het arbeidersgezin van Hendrikus Antonius Maat en Maria Engelberts. Zijn vader was eveneens te Herwen geboren, zijn moeder kwam van Didam. Kort na zijn geboorte, op 4 mei 1892, trok het gezin naar Didam, van waaruit het zich op 14 maart 1893 vestigde in een van de twee woningen van „Emaus” in Groessen.

Theo bezocht deagere School in Groessen. Zijn moeder overleed 6 maart 1907 toen hij, als oudste kind, nog 15 jaar moest worden en de school waarschijnlijk al verlaten had. Zijn vader hertrouwde vier maanden later met Johanna Kniest, geboren te Bergh, maar afkomstig uit Warbeijen. Dit gezin kreeg nog twaalf kinderen, waarvan er zeker zes jong overleden.

In het gezin van zijn tweede moeder is Theo niet lang gebleven. Op 18 september 1907 vertrok hij naar Turnhout in België om daar aan de

Apostolische School van de paters Jezuïeten een priesteropleiding te volgen. Of hij zich tijdens zijn lagereschooljaren al tot het priesterschap geroepen voelde is niet bekend. Wel is vermeldenswaardig dat een leeftijd-/klasgenoot van hem, Hendrik Verweijen uit de Helhoek, ook voor het priesterschap koos. Misschien

hebben zij elkaar, lopend naar en van school, wel „aangestoken”. Bij veel oudere Groessenaren is deze Hendrik nog bekend als pater dr. Hubertus van Groessen OFM Cap., die met Pasen en Kerstmis altijd vanuit zijn klooster te Udenhout naar zijn familie in Groessen kwam en bij de vieringen in de kerk assisteerde.

Emaus, in een van deze huizen vestigde de familie Maat zich in 1893 (coll. Hist. Kring).

Naar Palestina

Rond 1913 maakte Palestina nog deel uit van het Ottomaanse (ook wel Osmaanse of Turkse) Rijk. Na het einde van de Eerste Wereldoorlog werd dit gebied door de pas opgerichte Volkenbond onder Brits mandaat gesteld.

Een landgenoot en oud-leerling van Turnhout, Don Adriaan Smets, die lange tijd als missionaris in het H. Land (Palestina) had gewerkt, wist Theo voor de missie in dat land te interesseren. Vanaf oktober 1913 zette hij aldaar zijn studie voort aan het Groot-Patriarchaal Seminarie. Deze studie verliep moeizaam als gevolg van de Eerste Wereldoorlog en het steeds maar weer moeten verplaatsen van het seminarie tussen Jerusalem en Beit-Jala. Ook zijn gezondheid speelde hem parten, maar een verblijf bij en de goede zorgen van de Broeders van Johannes de Deo te Nazaret hielpen hem er weer bovenop. Aan het einde van de

oorlog waren er nog drie seminaristen over, waaronder Theo Maat. Op 26 september 1920 werden zij door de Patriarch van Jerusalem, mgr. Barlassini, tot priester gewijd.

Voor zijn familie en voor de parochie moet dat bericht en vooral zijn komst naar Groessen korte tijd later een volslagen verrassing zijn geweest. Veel is er niet over bekend, maar volgens de verhalen van enkele Groessenaren (die het ook weer van hun ouders hebben gehoord) is er toch in allerijl een feest georganiseerd. Familie, parochie en de buurt hebben gezamenlijk voor een warm onthaal gezorgd, enkele foto's getuigen daar van.

Na zijn terugkeer in Palestina werd een nieuwe groep uit Europa overgekomen jonge seminaristen aan Don Maat's zorgen toevertrouwd. Na hun wijding verklaarden zij de beste herinneringen te bewaren aan hun eerste professor in de Arabische taal, *klein van stuk, jong van geest en met een groot hart.*

Kort na zijn priesterwijding in 1920 kwam Theo Maat voor een bezoek terug in Groessen

Met Pasen 1921 werd Don Maat benoemd als pastoor van Nabloes en ruim twee jaar later, in oktober 1923, kreeg hij de leiding over de belangrijke parochie Beit-Jala. Ook hier bleef hij twee jaren en in die tijd richtte hij o.a. voor de jeugd een afdeling van de padvinderij op die zeer succesvol werkte. Daarbij werd hij geholpen door een merkwaardige Engelsman, die op 64-jarige leeftijd zijn vrouw in een klooster had achtergelaten en daarna binnen twee maanden de priesterwijding ontving.

Verre missiepost

Patriarch Barlassini had een dusdanig groot vertrouwen in de kleine gemoedelijke Don Maat, dat hij hem in oktober 1925 naar de moeilijke en afgelegen missiepost Smakieh aan de grens met Trans-Jordanië zond. Daar beleefde hij zijn meest vruchtbare jaren, hij bouwde er o.a. een kerk en pastorie. Ook ontstond daar zijn legendarische kennis van de Jordaanse cultuur en folklore, hij beleefde er de meest vreemde avonturen, waarover hij later - vaak met veel

zelfspot - boeiende verhalen vertelde.

Zijn liefdadigheid en gulheid mogen niet onvermeld blijven. Tijdens een periode van grote hongersnood putte hij al zij financiële middelen uit, met inbegrip van het bedrag dat voor een vakantie in Nederland was bestemd. Toen hij volledig aan de grond zat, organiseerde hij een grote hulpactie, hij trok bedelend door Palestina om aan middelen en geld te komen voor zijn noodlijdende parochianen. Volgens twee jongens uit Smakieh, die door hem naar het seminarie waren gezonden (en in 1942 werden gewijd), werd hij door zijn parochianen op handen gedragen.

Eindelijk, in 1933, kon hij even met vakantie naar Nederland, waar hij oude bekenden bezocht en ook zijn oude schoolmeester in Groessen niet vergat. Bij zijn terugkeer werd hij door Patriarch Barlassini naar Jerusalem ontboden waar hij tot zijn secretaris en kanselier werd benoemd. Zijn grote talenkennis kwam hem in die functie, die hij zestien jaar lang vervulde, goed van pas.

In dankbare herinnering
aan wat ik in mijn jeugd
van U ontving bied ik U op
Uw tachtigste verjaardag
mijn hartelijke gelukwensen
aan, alsmede een blijvend
Memento in de L. Mis.

ABBÉ THEODORE MAAT
DIRECTEUR DU S. SÉMINAIRE
LATIN ET PATRIARCALE LATINE
met hartelijke groeten,
JERUSALEM

S. Hubertus J. F. M. Gop
Lindhout.

*Bij zijn tachtigste verjaardag ontving oud-hoofd der school J. W. te Witt van veel. O oud-
leerlingen gelukwensen ok van pater Hubertus en Don Theo Maat.*

Als blijk van grote waardering werd hij in 1943 benoemd tot kanunnik van de H. Grafkerk te Jerusalem.

Na de gebeurtenissen in Jordanië in 1948 ging de gezondheid van de kleine en tengere Don Maar sterk achteruit, zo sterk dat hij in 1949 zijn functie van kanselier noodgedwongen moest neerleggen. Als rustend priester bleef hij deel uitmaken van het Patriarchaat van Jerusalem.

Abbé Theodore Maat, oud-kanselier van het Latijnsch Patriarchaat van Jerusalem, kanunnik van het H. Graf, overleed op 2 september 1956 in het Patriarchaal paleis te Jerusalem. Zijn zeer druk bezochte uitvaart op 3 september werd geleid door Don Zacharias Chomali, pastoor van Jénin en oud-leerling van Theo Maat. Hij werd begraven *in de schaduw van de basiliek van Gethsemane.*

J.F.H. te Witt, Groessen.

Bronnen:

genealogie: werkgroep genealogie van de Historische Kring;

levensloop: *Le Moniteur Diocésain du Patriarchat Latin, Jerusalem*, sept./okt. 1956; met dank aan de heer J. Giesen, archivaris, die mij een afschrift uit dit blad ter beschikking stelde.

SCHENKING

Als er de gelegenheid voor is, wordt in het centrum van Duiven archeologisch onderzoek verricht. Daardoor leren wij meer van het soms verre verleden van het dorp Duiven. Maar ook in nieuwbouwwijken komt er af en toe ook iets aan het licht. Zo heeft mevr. Wieleman, wonende Marisstraat 26, achter haar huis in de klei een munt gevonden, die zij onlangs aan de Historische Kring heeft geschonken.

Hoewel de munt grote slijtageplekken aan de voorzijde vertoont, valt aan de achterzijde wel iets te ontwaren.

ZW
OLLÆ
369

Er staat ZWOLLÆ, eronder een wapenschildje tussen een jaartal binnen een bladerkrans. Het jaartal is afgekort tot de laatste twee cijfers.

Aangezien Zwolle in 1591 de stedelijke aanmunting hervatte en dat tot 1694 heeft volgehouden, is het duidelijk dat de ontbrekende eeuwcijfers 16 moeten zijn. De munt dateert dus

van 1639. Op de munt is het kruisje in het wapenschild niet meer zichtbaar. Dat kruisje refereert aan de stadspatroon van Zwolle, de H. Michael die met een kruis op z'n schild wordt afgebeeld.

Aan de voorzijde staat, weliswaar moeilijk te ontcijferen, het ingebogen stadswapen van Zwolle met daaromheen de tekst *DEVS. REFVGIVM. NOSTRVM* (God is onze toevlucht) en een rozet. Het rozet is het muntmeestersteken, het op de munt aangebrachte persoonlijke embleem van de muntmeester onder wiens beheer de munt geslagen is.

Van een toevallige vondst is weinig te leren, het vertelt ons niets over het verleden van Duiven. Waarschijnlijk heeft ooit iemand de munt verloren toen hij over het land liep, niet meer en niet minder.

Wij danken mevr. Wieleman voor haar gebaar deze munt aan onze vereniging te schenken.

NOOT: de gegevens zijn ontleend aan de Officiële Catalogus van Koperen Munten, Amsterdam, 1977.

GEDACHTENIS AAN ARCHITECT A.Th.J. BOSS

Toen na de oorlog de bewoners van Duiven, Groessen en Loo terugkeerden, vonden zij vele woningen ernstig beschadigd of compleet verwoest. Sommigen boften, er stond nog een schuur waarvan met enig improvisatietalent nog wel een noodwoning te maken was. Dat betrekkelijk geluk had ook de familie Wolters aan de Eltensestraat, de boerderij was verwoest maar de schuur was bruikbaar te maken. Het duurde tot 1947 voordat er - dankzij de inspanningen van architect A.Th.J. Boss - de eerste

nieuwe woningen gebouwd mochten worden. Dat waren er drie, voor de familie Wolters in Duiven, en in Groessen voor de families Aleven en Lindeman (Terpstraat 1). Architect Boss tekende één ontwerp, waarvan de eerste uitvoering aan de Eltensestraat verrees. In elk van deze huizen werd een steen ingemetseld, waarop de leeuw van "Herrijzend Nederland" en het jaartal 1947. De foto toont de gevelsteen aan de Eltensestraat 22. Waar het derde huis staat (of heeft gestaan), is niet bekend.

OVER DE GAARDEN
VAN DE DRIEGAARDEN TOT DE ACHTERGAARDEN
EN DE VERGERT ERTUSSEN

„Gaarde” was in het rivierengebied en de Liemers een gebruikelijke naam voor omheinde tuin. Zo noemt men thans het tuincomplex bij Huis Bergh nog steeds De Gaarde. In de betekenis van tuin treffen we „gaarde” of „gaard” aan in „boomgaard”, een tuin waarin fruitbomen groeien. Daarnaast kan „gaarde” kan ook een oppervlaktemaat zijn. In deze betekenis komen we „gaarde” tegen in Duiven en Groessen.

Boerderij *De Driegaarden* was gelegen nabij de Nieuwgraaf. In het begin van de jaren tachtig is deze boerderij van de familie Greven afgebroken voor de uitbreiding van het eerste bedrijventerrein. Behalve de boerderij is ook de veldnaam Driegaarden verdwenen. De verklaring van Driegaarden ligt voor de hand: een boerderij groot drie gaarden.

In Groessen heet de weg naar Zevenaar de *Achtergaardsestraat*. In het *Landbuch von aller in den Lymers gelegener Länderyen* uit 1544 staat „achtegaerden”.

Dus niet -achter- maar -achte- zonder r. Die -r- lijkt er dus later

bijgekomen te zijn.

Hoogstwaarschijnlijk heeft hier dus een boerderij gelegen groot acht gaarden.

Maar vermoedelijk heeft ook *Vergert* er iets mee te maken. Een verklaring die men wel hoort, is dat Vergert een verbastering zou zijn van het Franse woord *verger* = boomgaard. Het zou dan in de Franse tijd, zo rond het jaar 1800, ingeburgerd moeten zijn. Maar Vergert was er al eerder. In de Ambtsatlas van 1735 staat *Fargert*.

In de Bommelerwaard is Vergt een voorkomende naam voor boomgaard; oostelijker komt Vergt nauwelijks voor. Het zou

kunnen zijn dat Vergert een verbastering is van dit meer westelijke woord Vergt. Vermoedelijk is de verklaring van Mevr. Edelman het meest geloofwaardig. Zij wees erop dat ook Vergert een verbastering zou kunnen zijn van „vergard” of „viergaard”, een perceel groot vier gaarden.

Gaarde zou dus uitsluitend als oppervlaktemaat gebruikt zijn. In de Nieuwgraaf was sprake van een boerderij, groot drie gaarden, nabij Duiven een perceel van vier gaarden en bij Groessen een perceel van acht gaarden.

W.F.W.M. van Heugten, Duiven

.Literatuur:

A.W. Edelman – Vlam: Perceelsnamen in de Liemers en de Driedorpenpolder, in: De Liemers, gedenkboek Dr.J.H. van Heek (Didam, 1953), p. 1.WP322-337.

KLEINIGHEDEN

N.A.Du, uit het correspondentieregister 1857-1858,

n° 24

gericht aan B&W van Muiden

15 January 1857

Naar aanleiding van uw schrijven van den 21 December j.l. n° 378 hebben wij de eer te berigten dat de vrouw van Cornelis Helder op grond van dat berigt onmiddellijk naar haar man zou zijn teruggezonden geworden, zoo hare bevalling op den 24 December daarin geene verhindering had teweeg gebracht, dat zij thans nog eene zweerende borst heeft en na hare herstelling, dat echter nog wel een geruime tijd kan duren, naar haren man zal teruggaan, doch zoolang voor rekening uwer gemeente verpleegd wordt. De reis zal alsdan per spoortrein van hier naar Amsterdam en vervolgens per schuit plaats hebben.

De burgemeester van Duiven.

BOERENBOND LOO

Vroeger bestonden er geen grootschalige landbouw-coöperaties zoals nu de C.A.V.V., maar overal door de A.B.T.B. opgerichte kleine, meestal lokaal opererende coöperaties. Zo ook in Loo, want ook daar vond men dat men bij de reguliere handel te veel betaalde.

Na enige omzwervingen werd er tenslotte een schuur gehuurd bij Jan Evers, de molenaar van de molen Ceres. Deze schuur stond in de hoek van (nu, want voor de oorlog bestond die nog niet) St. Antoniusstraat-Loostraat, schuin tegenover A. Putman. De zaakvoerder was Hendrik Kok, die daar kolen, diervoeders, kunstmest, tweede keus rijst voor opfokbiggen en kuikens (maar ook wel geschikt voor menselijke consumptie), havermout en boekweit, dozen met veekoekjes en gebroken lijnkoeken verkocht. De lijnkoeken kwamen als machinaal geperste platen aan en werden in het „eigen” gebouw gebroken. Al deze produkten kwamen aan in

Doesburg en werden door slepers via het Duivense Broek en de Eltensestraat naar 't Loo getransporteerd.

Toen de Loose inwoners na de evacuatie aan het einde van de Tweede Wereldoorlog terugkeerden, vond men de schuur van de Boerenbond, kortweg de Bond, gebombardeerd en afgebrand terug. Na enige jaren werd een nieuw gebouw neergezet in de Hoes(e)larij zoals men destijds zei, nu Husselarijstraat 31 daar waar Thuss-hekwerken is gevestigd. Men kan de Boerenbond-oorsprong nu nog herkennen aan het laad- en losperonnetje én de gevelsteen met St. Isidorus, de patroonheilige van de Loose coöperatie. Geert Wilting uit de Eversstraat heeft daar nog enige tijd als zaakvoerder gewerkt. In de zeventiger jaren is door schaalvergrotingen de Loose coöperatie ter ziele gegaan.

Bommels

VERENIGINGSNIEUWS

Bestuur

Tot de jaarvergadering in maart 2000 bestond het bestuur uit:

Mevrouw M.M. Rebholz	voorzitter
De heer J.F.H. te Witt	vice-voorzitter
De heer Th.M.J. Jonker	secretaris
De heer H.J.Th. Derksen	penningmeester
Mevrouw K. de Jong-de Baan	
De heer A.Th.J. Boss	
De heer A.H.E. Janssen	

M.M. Rebholz en A.Th.J. Boss waren aftredend en stelden zich niet herkiesbaar. Th. Leicher was kandidaat gesteld voor een bestuursfunctie.

Nadien maakten van het bestuur deel uit:

De heer J.F.H. te Witt	vice-voorzitter
De heer Th.M.J. Jonker	secretaris
De heer H.J.Th. Derksen	penningmeester
Mevrouw K. de Jong-de Baan	
De heer A.H.E. Janssen	
De heer Th. Leicher	
Er is één vacature.	

Jaarverslag secretariaat 2000

Het verenigingsjaar 2000 werd overschaduwed door het plotselinge overlijden van de heer A.Th.J. Boss geweest. Hij had nog maar net op de jaarvergadering afscheid van „zijn” vereniging genomen. Vanwege zijn verdiensten - hij was een van de oprichters, hij is altijd bestuurslid geweest,

waarvan een groot aantal jaren in de functie van secretaris - werd hij tot (het eerste) Erelid van onze vereniging benoemd. Niemand had kunnen vermoeden dat wij zo kort daarna op een andere manier weer afscheid van hem moesten nemen.

Het aantal leden groeide weer 'n klein beetje tot 238. Wederom

bleef het aantal abonnementen onveranderd ten opzichte van voorgaande jaren. Als nou eens een flink aantal abonnees hun abonnement zou omzetten in een lidmaatschap?

Was de kleurenkalender van 2000 de laatste in een voor velen dierbare serie, wellicht heeft de vereniging met het „moesaete" in november j.l. een initiatief genomen dat ons in de toekomst ook dierbaar gaat worden.

In het verslagjaar is het bestuur zeven keer bijeen geweest om de lopende zaken te bespreken. Daarbij kwamen o.a. de volgende onderwerpen aan de orde: de jaarvergadering, financiële aangelegenheden, de aanvulling van en de functieverdeling binnen het bestuur, een najaarsexcursie plus maaltijd, lezing over en excursie naar Tiel, deelname aan de jaarmarkt in Loo, deelname aan DDD-manifestatie, het jaarrooster voor 2001, de op de werkgroepen-vergadering gestelde vragen, lezingen, deelname aan Open Dag, tarieven in Euro's.

Er zijn 150 grote en kleine, belangrijke en minder belangrijke poststukken ontvangen. Daarbij

zijn de periodieken, die via de leesmappen circuleren, niet inbegrepen. Er zijn twaalf brieven naar personen en/of instanties buiten de vereniging verstuurd.

Activiteiten

Op de Open Dag, 2 januari, heeft de vereniging voldoende aandacht getrokken; het was er gezellig druk. Er hebben drie zgn. Open Avonden plaats-gevonden. Op 20 maart en 17 april was het onderwerp de lokale E.H.B.O.. Hoewel er een bevredigend aantal personen aanwezig was, zijn er weinig gegevens boven water gekomen. De avond van 13 november trok helaas weinig bezoekers. Van de drie voorgenomen lezingen is de september-lezing vervallen. De eerste lezing, op 18 januari, werd op uitstekende wijze verzorgd door de heer W.F.W.M. van Heugten. Zijn onderwerp was de St. Remigiuskerk in Duiven. Er waren 45 belangstellenden onder zijn gehoor. Op 15 mei heeft de heer P. Schipper ons in een enthousiast gepresenteerde dialezing ingewijd in de aantrekkelijkheden van Tiel, ons excursiedoel voor dit jaar. Die excursie naar Tiel vond plaats op 3 juni. Onder lei-

ding van de eerder genoemde inleider werd door de twintig deelnemers eerst kort het stadsmuseum bezocht, waarna een interessante wandeling door de zonnige Tielse binnenstad volgde. Hierboven werd al het „moesaete” genoemd. Nadat decheidende voorzitter op de jaarvergadering het idee van een najaars-excursie had gelanceerd, werd dit idee verder uitgewerkt. Op 18 november brachten tweëntwintig personen eerst een bezoek aan de depots van een gastvrij Liemers Museum in Zevenaar, waarna in zalen-centrum Berentsen te Loo van een uitstekende maaltijd werd genoten.

Over de werkgroepen is te melden, dat met name de werkgroep *genealogie* met strikte regelmaat bijeenkomt, nog steeds nauwgezet bezig is met het invoeren van gegevens uit het Duivense bevolkingsregister in de computer en door een toenemend aantal mensen wordt geraadpleegd. De verzameling bidprentjes, die gestaag groeit, is met behulp van een computerprogramma geordend. De werkgroep *inloopavonden* wil eigenlijk af van die naam; omdat het de bedoeling is

in een meer ongedwongen bijeenkomst informatie te verzamelen is de werknaam *open avond* geïntroduceerd. Het verslag van deze werkgroep is hierboven verwerkt. De werkgroep *fotografie* heeft naar aanleiding van onze aanwezigheid op de Loose jaarmarkt en de DDD-manifestatie herhaaldelijk nabestellingen van foto's verzorgd. Nadat van ruim 1600 negatieven de gegevens waren ingevoerd in een bestandenprogramma, konden drie negatievenregisters (van elk kerkdorp één) in gedrukte vorm beschikbaar gesteld worden. Een punt van aandacht is het fotografisch bijhouden van de vele veranderingen die in het dorp Dui-ven plaatsvinden. De werkgroepen *veldnamen* en *inventarisatie* hebben over het afgelopen jaar geen nieuws gemeld. In het aantal leden per werkgroep is geen wijziging gekomen. Het bestuur heeft één keer met de leden van de werkgroepen vergaderd.

Voorts is de vereniging vertegenwoordigd of betrokken geweest bij: twee bijeenkomsten van het *Verband van Historische Kringen in de Liemers* (Wehl en Didam), de opening van een ten-

toonstelling in het *Liemers Museum* (Zevenaar), de *jaarmarkt* in 't Loo, de *DDD-manifestatie* in het C.C.O.G., archeologisch onderzoek door de A.W.N. in het centrum van Duiven, de Klankbordgroep voor het Buitengebied, scriptiehulp aan leerlingen van het Candea College, een project op de Joannesschool (Groessen), afscheid van burgemeester A.B.G. Lichtenberg, een NCM-bijeenkomst (Arnhem), ontvangst van burgemeester H.J. Zomerdijk, opening Vrijwilligerscentrale (Duiven), jubileum G. Hendriksen (Woonstichting Rijn & IJssel), 25-jarig bestaan van de *Historische Kring Huesen*.

Aanwinsten

* *Jaarboek Achterhoek en Liemers 2001*. Achttien grote en kleine, prozaïsche en poëtische, historische, heemkundige, genealogische, taalkundige en biologische bijdragen over en uit de Achterhoek en de Liemers en zelfs van daarbuiten (Zutphen). Een keuze uit de onderwerpen: over een Doetinchems onderwijs-schandaal (1904) en over begraafplaatsen op Slangenburg;

uit Zutphen over de slag om die stad in 1945 en over een 19de eeuwse pottenbakkerij; uit Didam over de Nevelhorst, over de bewoners van huize Schadewijk en over het ontstaan van de gemeente uit de heerlijkheid Didam; over een Winterswijkse theologieprofessor in Praag (1350) en over het leven en de dood van een communistische voorman (1942) uit die plaats; uit Hengelo (Gld) over de buitenplaats Het Regelink en over een kunstboterfabriek; over Joodse gemeenschappen in Achterhoek en Liemers; over bode- en postdiensten in en om de Liemers.

Eén kritische vraag. Kan de redactie er niet voor zorgen, dat er eenheid van spelling van Duitse plaatsnamen komt? Voor vele plaatsnamen van *over de grens* bestaan immers al heel lang Nederlandse equivalenten. Gelukkig is *Tussen Keulen en Parijs ligt de weg naar Rome* nog niet veranderd in *Tussen Köln en Paris ligt de weg naar Roma*, maar het lijkt wel een beetje die kant op te gaan, ook in het Jaarboek. Want in een en hetzelfde artikel is te lezen *Kleve* en

Kleef, of elders *Emmerik* en toch ook *Emmerich* (en *Wesel* zou *Wezel* moeten zijn, nietwaar); dat is verwarrend en onnodig. Die namen mogen in spraak en schrift niet verloren gaan.

Honderdvierenveertig pagina's gevarieerde en geïllustreerde teksten voor f 26,-, verkrijgbaar in de boekhandel of bij het Staring Instituut te Doetinchem, dat de redactie heeft gevoerd.

* *Bronnenmateriaal op de geslachtsnamen Ploech en Cloeck en hun bezittingen.* Na jaren van voorbereidend werk heeft A.W.A. Bruins (Zevenaar), vrijwilliger bij het Streekarchivaat, het boekwerk met bovengenoemde titel het licht doen zien. Het 143 bladzijden tellende boek gaat hoofdzakelijk over de familie Cloeck en hun bezittingen: Berenclau te Groessen, Magerhorst en Ploen te Duiven, Emmerik en Lensenburg te Westervoort, Delenhoven en Swane-pol te Zevenaar en Spaansweert bij Steenderen. Tevens is het boek voorzien van vijftien stamlijnen, het geheel wordt vergemakkelijkt door uitgebreide naamregisters.

Deze uitgave kan worden besteld

bij de auteur (tel. 0316-331475) en het Zevenaarse gemeente-archief, bereikbaar op maandag tussen 08.30 en 12.15 uur, alsmede op woensdag tussen 18.00 en 19.30 uur (tel. 0316-595147).

De prijs bedraagt f 19,95; verzending per post kost per exemplaar f 7,50 extra voor porto en verpakkingskosten.

Leden van de Historische Kring kunnen bovengenoemde publicaties lenen uit de verenigingsbibliotheek.

Lezing

In samenwerking met de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo belegt de werkgroep *Familie- en Boerderijgeschiedenis in Oost-Gelderland* op zaterdag 10 maart 2001 een bijeenkomst in het Cultureel centrum 't Eiland. Om 14.00 uur begint een dialezing, door de Th.M.J. Jonker en G.H. van Hunen, over enkele oude boerenplaatsen (Rijswijk, Klein-Rijswijk, Loowaard, Doekens-tadt, de Loohorst) in de gemeente Duiven. Uiteraard zijn niet alleen onze leden maar ook belangstellende niet-leden van harte welkom. Gratis toegang.

Persbericht

Van 16 december 2000 tot en met 22 april 2001 is in de Nieuwe Kerk te Amsterdam en in Museum Catharijneconvent te Utrecht de tentoonstelling *De weg naar de hemel* te zien. Deze tweeling-tentoonstelling, samengesteld door prof. dr. Henk van Os, gaat over relikverering in de Middeleeuwen, meer in het bijzonder over de vorm en de functie van de middeleeuwse relikhouders. In Amsterdam is de internationale ontwikkeling van relikhouders te zien. In Utrecht ligt het accent op de relikverering en de geschiedenis van de relikken uit de Lage Landen. De toegangsprijs voor deze tentoonstelling op twee lokaties is f 30,-.

Vaste klanten van de NS kunnen via de reserveringslijn (0900-1306) voor f 20,- aan de „pelgrimage” naar deze reliktentoonstelling deelnemen.

Op www.dewegnaardehemel.nl is meer informatie te vinden.

Lezingen van de A.W.N.

* Op woensdag 14 maart 2001 vertelt drs. L. Swinkels over *Ruiters uit de Lage Landen in het Romeinse leger*. Bij de Keltische en Germaanse stammen in onze streken was het paardrijden een geliefde bezigheid. Het Romeinse leger maakte volop gebruik van inheemse ruiters, die tot afzonderlijke gevechtseenheden werden geformeerd. De beste ruiters werden zelfs gekozen in de lijfwacht van de keizers.

* Dr. J. Schuyf, archeologe en historica, houdt op woensdag 11 april 2001 een lezing over *Al Duivels werk*. Zij toont een aantal voorbeelden van zichtbare overblijfselen van voor-christelijke religies. Ook gaat zij in op archeologische resten van religieuze praktijken.

* En woensdag 9 mei 2001 houden drs. A. Haarhuis en drs. H. Scholte Lubberink een lezing over *Archeologische inventarisaties in Oost-Gelderland. Het verleden in kaart gebracht*. In het kader van talrijke ruimtelijke plannen in Oost-Gelderland

heeft het Archeologisch Adviesbureau RAAP de laatste jaren ettelijke duizenden hectaren archeologisch in kaart gebracht. De resultaten bieden allerlei nieuwe inzichten en verrassende aspecten.

De lezingen worden gehouden in het Cultureel Centrum De Coehoorn, Coehoornstraat 17 te Arnhem (tegenover het NS-station). Toegangsprijs voor niet-leden f 2,50; aanvang 19.45 uur.

Internet

Het Gelders Oudheidkundig Contact (GOC), de Bibliotheek Arnhem en met name het Gelders Documentatie Centrum (GDC), het Rijksarchief in Gelderland (RAGld) en de Biblio-service Gelderland (BSG) hebben de handen ineengeslagen om te komen tot een gezamenlijke Gelderse erfgoedwebsite. Daar-

toe hebben zij onderdak gezocht bij het Rijn Waal Web (RWW). Dit is een grensoverschrijdend internetplatform in de Euregio Rijn Waal, dat beoogt burgers, overheid, bedrijfsleven en instellingen de gelegenheid te geven informatie over alle mogelijke aspecten van de regio beschikbaar te stellen en te vinden.

In de afgelopen maanden heeft het GOC een begin gemaakt met het opzetten van een informatieve site over Gelderse musea en geschiedbeoefening.

Op www.rww.nl kunt u het resultaat zien. Wordt vast en zeker vervolgd.

Cursussen

Het G.O.C. heeft een brochure uitgegeven waarin informatie over het cursusaanbod voor het voorjaar 2001 wordt verstrekt. Deze brochure is voor leden beschikbaar bij de secretaris.

Najaarsexcursie

Het is alweer een poosje geleden maar toch past hier een terugblik op onze jongste activiteit: de najaarsexcursie. Op zaterdag 18 november 2000 waren 22 leden van de Historische Kring te gast in het Liemers Museum aan het Stationsplein te Zevenaar. Speciaal voor ons opengesteld op die zaterdagmiddag!

Over twee groepjes verdeeld kreeg het gezelschap een rondleiding langs de schatten van ons streekmuseum, met veel uitleg en achtergrondinformatie. Ook de depots, normaal gesproken niet voor publiek toegankelijk, konden worden bezichtigd en hier gaf museumdirecteur mevrouw Ingrid Mens persoonlijk een toelichting. Het was voor velen bijzonder interessant eens een kijkje te kunnen nemen achter de schermen van het museum.

Veel belangstelling ging uit naar de vaste collecties kerkelijke kunst, schutterijen, natuur-historie, archeologie, oude ambachten (o.a. een timmer-manswerkplaats) en industrie (de befaamde Turmac-collectie) en de talloze voorwerpen die betrekking hebben op de Tweede Wereldoorlog.

Na een gezellige *nazit* in de koffiekamer van het museum ging het gezelschap naar 't Loo, waar in zaal Berentsen een warm ontvangst wachtte. Het aangekondigde *moesaete* bleek in werkelijkheid een uitgebreid stampotbuffet te zijn, tot in de puntjes verzorgd. Met een drankje erbij kwamen de gesprekken al gauw los en er werd uitvoerig bijgepraat over allerhande onderwerpen, maar toch vooral over historische! Unaniem was men van mening dat dit initiatief voor herhaling vatbaar is.

JAARROOSTER 2001

	donderdag	maandag	donderdag	zaterdag	dinsdag
maand.	algem. verg. werkgr.	open avond of lezing	jaarverg.	excursie	genealogie
maart.		19 o.a.	15		13/27
apr.		23 o.a.			10/24
mei		14 lez.			8/22
jun.				9	12/26
jul.					
aug.					
sept.					11/25
okt.		Lezing?			9/23
nov.	1 of 8	12 o.a.			13/27
dec.					11

Heeft u uw contributie of abonnement nog niet betaald?
 Dan verzoekt de penningmeester u dat zo spoedig mogelijk te doen.

DRUKKERIJ BEERENS - GROESEN

ISSN 0021-5549

